

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΓΡΑΔΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΕ

Ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις
Συλλόγου πρὸς ἐρίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

ἈΘΗΝΑΙ 1939

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΝΕΡΟΥΛΗΣ

Μεταξύ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ἀσβεστον διατήρησαν τὴν φλόγα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος κατὰ τοὺς χαλεποὺς τῆς δουλείας χρόνους, ἐκταξίως καταλέγεται καὶ ὁ ἐκ Ζακύνθου ἱερεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Νερούλης.

Ὁ ἱστορικὸς Π. Χιώτης εἰς ἐκθεσίᾳ του¹ ὑποβλήθεισαν, τῇ 26 Ἀπριλοῦ 1860, πρὸς τοὺς καθηγητὰς Γκαρζιό, Πεδρόν καὶ Ἀββᾶν Ἰωάννην Μπολινό, διευθυντὰς τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Τορίνῳ Β. Πανεπιστημίου, περὶ τοῦ κώδικος 11.3 τοῦ ἀποκειμένου ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ, ἀναφέρει, ὅτι διεξερχόμενος τὸν κώδικα τοῦτον περιέχοντα λεξιλόγιον νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ τινα γραμματικὰ γυνάσματα ἀνωνύμου μετὰ καὶ διαφόρων ἐπιστολῶν τῶν Νερούλη, Ληστιάρχου, Κορινθίου, τοῦ Ἐπισκόπου Φιλαδελφείας καὶ ἄλλων συγγραφέων, παρετήρησεν, ὅτι πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἀναγραφόμενα—ἐκτὸς τῶν δύο πρώτων φύλλων—ἦσαν ποιήματα τοῦ Ἀλεξάνδρου Νερούλη, συγγραφέως διαφόρων ἔργων, τινὰ τῶν ὁποίων συνέταξε πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν του.

Ὁ Νερούλης ἦτο ἔως τότε ἄγνωστος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Χιώτην, περὶ τὰ πάτρια ἀσχολούμενον, καὶ ἀρνημόνευτος παρὰ πάντων τῶν περὶ τὴν νέαν γραμματολογίαν ἀσχολουμένων.

Ἐκ μιᾶς τῶν πρωτευουσῶν τῆς Ζακύνθου οἰκογενειῶν, ἐκ πατρὸς Νικολάου καὶ μητρὸς Εἰρήνης², ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Ζακύνθῳ, περὶ τὸ 1520, ὡς δηλοῦται ἐκ χειρογράφων του, ἐσπούδασε δ' ἐν Πατανίῳ καὶ ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς φιλολογίας ἐν Ρώμῃ.

Ὁ Νερούλης προηγουμένως εἶχε μαθητεύσει παρὰ τῷ συμπολίτῃ του καὶ σοφῷ Ἐρμολόφῳ Ληστιάρχῳ, ὁ ὁποῖος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὸν

¹ «La Venezia». Siena, anno ii Giornale, 13 Maggio 1861.

² Ἐκ τοῦ Νικολάου Νερούλη καὶ τῆς συζύγου του Εἰρήνης ἐγεννήθησαν τρία τέκνα, Ἀλέξανδρος, Πιέρος (Πέτρος) καὶ Ἑλένη. ὧν τὰ δύο τελευταῖα ἦσαν ἔγγαμα, ὅταν ἡ χήρα μήτηρ των συνέταξε τὴν ἀπὸ 21 Σεβρίου 1561 διαθήκην της. Βλ. συμβ/γρ. Ἰω. Δρακόπουλον σ. 40.

παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Χίον, ὅπου παρέμεινεν ἀρκετὸν χρόνον τῆς ζωῆς του, ὡς ἱατρὸς καὶ διευθυντὴς σχολείου.

Ὁ χρόνος τῆς ἐγκαταστάσεώς τοῦ Ἑρμοδώρου ἐν Χίῳ ἦτο περὶ τὸ 1533, ὡς φαίνεται ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς τὸν Ματθαῖον Δεβαρῆν. Ὁ Θ. Ζυγομαλάς, εἰς ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν Κρούσιον, ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχον τότε ἐν Χίῳ τέσσαρες μαθηταὶ τοῦ Ἑρμοδώρου καὶ ὅτι πλείονες τῶν δέκα εἶχον ἐπιστρέψει εἰς τὰς πατρίδας των. Καὶ οὐδενὸς μὲν τῶν μαθητῶν τούτων ἀναφέρει τὰ ὀνόματα, μεταξὺ ὧν αὐτῶν ἐποθέτει ὁ Λεγριάνδ ὅτι ἦσαν οἱ Ἀλέξανδρος Νερούλης ἐκ Ζακύνθου, Ἰωάννης Διασωρινὸς ἐκ Ρόδου, Γιάκωβος Βασιλικὸς Ἡρακλείδης, Ἱγεμών τῆς Μολδαβίας καὶ Δημήτριος, γραμματεὺς τοῦ Ἡρακλείδου. Συγχρόνως παραθέτει καὶ ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι τὰ τέσσαρα ταῦτα πρόσωπα εἶχον καλῶς ἐκπαιδευθῆ ὑπὸ τοῦ Ἑρμοδώρου. Λιὰ τοὺς δύο μάλιστα πρώτους προσθέτει ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν χειρόγραφον LXIV, 111. 7 τῆς ἔθνικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Τορίνου παρέχει ἀδιαφιλονίκητα δείγματα¹.

Ὅντως εἰς τὸ φύλλον ἰδί εὐρίσκεται ἐπιστολὴ τοῦ Νερούλη πρὸς τὸν Ἑρμοδώρον, τῆς ὁποίας αἱ πρῶται καὶ τελευταῖαι γραμμαὶ ἔχουσιν, ὡς ἐξῆς:

«Λαβὼν τὴν παρὰ σοῦ πρὸς ἡμῶς πεμφθεῖσαν ποθεινοτάτην ἐπιστολὴν οὔτε τι ἕτερον ἰσχύσειεν ἂν ἐξαλείψαι τὴν ἀγάπην τοῦ κυρίου καὶ καθηγητοῦ ἡμῶν Ἑρμοδώρου».

Ὁ Νερούλης, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ διδασκάλου Ἑρμοδώρου ἐκ Χίου, παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τινα ἀκόμη χρόνον. Ἐξ ἐπιστολῆς του, γραφείσης πρὸς αὐτόν, φαίνεται ὅτι τῇ 26 Νοεμβρίου 1543 ἦτο ἀκόμη ἐν Χίῳ: «Ἀλέξανδρος κυρίῳ Ἑρμοδώρῳ τῷ Ἀηστάρῳ ἐν κυρίῳ χαίρειν. Σοφώτατε καὶ φρονιμώτατε αὐθέντα, χρόνος οὐ μικρὸς παρῆλθεν ἐξ ὅτου περ οὐθ' ἡμεῖς Ἐρρωσθε. Ἀπὸ Χίου, αὐγ' νοεμβρίου κζ'».

Τὴν 12 Ἰανουαρίου 1544 εὐρίσκετο εἰς Βικεντίαν, ὡς δηλοῖ ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τὸν Κερκυραῖον Ματθαῖον Δεβαρῆν.

«Ἀλέξανδρος Ματθαίῳ Δεβαρῇ, Γεώργιος ὁ Βλακούδης ἠτήσατό με ἀπόλυσιν τῆς πρὸς ἑμὲ συνουσίας, οὐδὲν οὔτε ἐγκαλῶν μοι, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ, οὔτε προϊσχύμενος ἄλλο, εἰ μὴ ὅτι σοι βούλοιο συνεῖναι καὶ σε θεραπεύειν, εἴπερ τινὰ καὶ ἄλλον. Ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ἀντ' ἐμοῦ σὲ προκέκοιτε, καὶ ἐπαινῶ αὐτόν καὶ θαυμάζω εἰ μόνον ἐξ ἰδίας γνώμης τοῦτο ἐντεθύμηται· εἰ δὲ μὴ, ἐκδέχοιτό ποτε ὑπ' ἄλλον τοῦ αὐτοῦ παραπεφύσθαι ὥστε σε ἀπολιπόντα ἐκείνῳ συνεῖναι. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν σοι μελήσει· ἐμὲ δὲ νῦν ἐν καὶ μόνον ἐλύπησε, τὸ μὴ πρότερον τοῦτ' ἐπελθεῖν αὐτῷ ποιῆ-

¹ E. L e g r a n d, «Bibliographie Hellenique» XV καὶ XVI αἰῶνος p. 252.

σαι πρὶν με τῷ καρδινάλει περὶ αὐτοῦ λόγους προσενεγκεῖν ὅπερ ἴσθ' ὅτι καὶ ἐπιδεδωκέναι. Ἐρρωσο, καὶ εἴ τινας ἄλλου χοῖζεις, θαρρούντως μοι ὡς ἀδελφῷ μίγνε. Ἐκ Βενετίας β'. ἐπὶ δέκα ἰανουαρίου αφιδ'. ὁ σὸς Ἀλέξανδρος Νερούλης.

Ἐξ ἄλλης ἐκτενοῦς ἀπαντητικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Νερούλη πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Τελουντᾶν φαίνεται ὅτι ὁ πρῶτος οὗτος κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1545 εὐρίσκειτο ἐν Ζακύνθῳ. Ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς: Ἐνθ' ἡμεῖς τὴν πάσα μοι πεμφθεῖσαν ἐπιστολήν, ἀριστ' Ἀνδρέα, ἀπολογίσαι ἐδείκνυς, εἰ καὶ χρονίως σοι πέμπω· σὺν ἧ καὶ βιβλίδια δύο μοι πέπομφες. Ἐν μὲν ἡ τοῦ θεολογιστοῦ Γρηγορίου τραγωδία, τὸ δ' ἕτερον ὁ τοῦ σοφοῦ ποιητοῦ Ἀντωνίου Ἐπάρχου θρῆνος ἦν τῆς Ἑλλάδος....*

Ἡ ἐπιστολή σημειοῦται ἐκ Ζακύνθου, Παναγιωῶνος νομηγίᾳ τοῦ 1545.

Ἐπίσης ἐξ ἄλλης ἐπιστολῆς του γραφείσης ἕνα μῆνα κατόπιν πρὸς τὸν Ἐμμανουὴλ Καντακουζηνόν, ὁ Νερούλης φαίνεται εὐρίσκόμενος ἐν Βενετίᾳ. Εἰς τὴν ἐπιστολήν ἀναγιγνώσκεται: ὁ ἐμὸς καθηγητὴς καὶ δεσπότης ἐν Ρώμῃ, διώγων σέ τε καὶ τοὺς ὄντως φίλους προσαγορεύει.

Τὸν Νερούλην εὐρίσκομεν ἐν Βενετίᾳ καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1540 καὶ 1550. Ὁ Λεγράνδ ἀναφέρει¹, ὅτι ὁ ἐκ Μονεμβασίας κόμης Γεώργιος Κορίνθιος κατεῖχε πλουσίαν βιβλιοθήκην ἀνήκουσαν εἰς τὸν Κρήτα Μάρκον Μαρινωτὴν καὶ ὅτι εὐχαρίστως ἐδάνειζε τὰ βιβλία τῆς εἰς τοὺς συμπατριώτας, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀνάγκην αὐτῶν. Ἐπίσης μᾶς γνωρίζει, ὅτι κατεῖχε τρία δελτία, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Νερούλης ἐζήτει παρὰ τοῦ Κορινθίου, ἐπὶ δανείῳ, τόμους τινὰς βιβλίων. Τὰ δελτία ταῦτα, ἐκ Βενετίας ἀποσταλέντα, φέρουσι χρονολογίαν τὸ μὲν 24 Ἰουλίου 1540, τὰ δὲ ἄλλα 3 καὶ 6 Ἰουλίου 1550. Τὸ πρῶτον τούτων ἔχει, ὡς ἀκολούθως: «Ἀλέξανδρος Νερούλης τῷ σοφῷ Κορινθίῳ Ἐνετίαις. Καθ' ἡμέραν τῇ σῇ φιλοσοφίᾳ οὐ παύομαι χροῶμενος βιβλίοις. Καὶ γὰρ συμβέβηκέ μοι τὸ τῆς φυσιολογικῆς ἀληθοῦς προφητείας «ἐλαφος τρέχει ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων», γὰρ οὐ τρέχω εἰς τὴν πηγὴν τῶν σῶν βιβλίων, διψῶν ἐμὲ ποτισθῆναι ἐξ αὐτῶν. Ἀξιῶ σε τοίνυν δοῦναι τῷ παιδὶ τὰς τοῦ ἠθικιστοῦ Εὐριπίδου ἐπὶ τραγωδίας καὶ Φρονίμου Ἀττικιστοῦ ἐκλογὴν. αφρ'. Μεταγεινιωῶνος ζ'. φθίνοντος, ἡγουν 26 Ἰουλίου.

¹ Ὁ Α. Τελουντᾶς ἔγραψεν ἐπιστολήν πρὸς τὸν Νερούλην διὰ τὸν θρόνον τοῦ συγχρόνου τοῦ Ἀντωνίου Ἐπάρχου, Κερκυραίου. Ἡ ἐπιστολή ἀρχεῖται οὕτως: Ἀνδρέας Τελουντᾶς Ἀλεξάνδρῳ τῷ Νερούλῃ εὐ πράττειν. Τὰ σά μοι κομισθέντα γράμματα ἀναγνόν· . . . Ἐρρωσο. Ἐλαφηβολιῶνος ζ'. ἱσταμένου αφιδ'. Ἐνετίησιν . . . Τῷ σοφῷ καὶ ἐλλογιμῷ ἀνδρὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Νερούλῃ, Ζακυνθίῳ.

² Ἐνθ' ἀνωτέρω.

Τὸν Νερούλην ἀπαντῶ ἐν Ζακύνθῳ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1503, ὅτε τὴν 17 Ἰουνίου τοῦ ἔτους ἐκεῖνον ἐκάρην ἀνταλλαγὴν κτημάτων τοῦ μετὰ τι-
νος Σταύθι Παπαδάτου ἐκ Μαχαροῦδων¹.

Ὁ Νερούλης διετήρει ἀκλήλογραφίαν πρὸς τοὺς ἐξῆς ἱερεῖς Φίλιππον
Λήσταρχον, Ἐρμόδορον Λήσταρχον, Ἀνδρέαν Τέλουντᾶν, Ἰωάννην Μεν-
δώνιον, Ματθαῖον Λεβαρῆν, Ἐμμανουὴλ Καντακουζηνόν, Νικήταν τὸν
Φαῦστον, Ἰωάννην Ζυγομαλᾶν, ρήτορα Ναυπλίου, Γαβριὴλ Σεβήρον, Ἀν-
τώνιον Ἐλαρχον καὶ μοναχὸν Πέτρον Ἀβούρην.

Προσκληθεὶς εἰς τὸ γυμνάσιον Παταυίου ἐδίδασκε τὰ Ἑλληνικὰ γράμ-
ματα. Ὁ ἐργαλὸς τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς συγγραφικῆς του δράσεως
ἐκεῖ φαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπι-
στημίου τοῦ Τορίνου τοῦ περιέχοντος χρονολογίαν μερικὴν, μέθοδον τοῦ
εὗρισκειν τὴν ἀρχὴν ἐκάστου μηνός, εἰδήσεις πῶς εὗρίσκεται τὸ νομικὸν
φάσκα, Πασχάλιον σὺν Θεῷ Ἰωάννου τοῦ Λαμασκηνοῦ, ἐπιστολὴν πρὸς
Ἰωάννην τὸν Ζυγομαλᾶν, συλλογὴν τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, κεφα-
λαία διάφορα περὶ ἱερωσύνης, πραγματείαν περὶ μοιχείας, σκέψεις περὶ
θεολογίας καὶ περὶ τὰ παλαιὰ ἱστορικά, πόσα ἀριθμοῦνται τὰ πταίσματα
τοῦ Κάϊν, ἄλωσιν Κορώνης, τῷ ἀφ' ὧδ' ², μικρὸν χρονικὸν περὶ Ἀλιτζέρης,
περὶ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου πῶς ἔκτισε ναοὺς ἐξ, κανόνας περὶ φθο-
ρᾶς παρθενίας, Νικολάου τοῦ ὁσιωτάτου Πατριάρχου Κ/πόλεως πρὸς Ἀ-
ναστάσιον καθηγούμενον τοῦ Σινᾶ, περὶ δυσυλλάβων, τρισυλλάβων . . .
ποδῶν μετρικῇ, Ἀμμωνίου τοῦ φιλοσόφου ἐξηγήσιν εἰς τὰς πέντε δια-
φοράς, μύθους γυμνασμάτων ρητορικῶν μετὰ προοιμίου, σημειώσεις ἐξ
Ἀλεξάνδρου Τραλλιανοῦ, ἐξηγήσιν σημαίας Σικελικῆς, ἀποφθέγματα καὶ
νουθεσίας.

Πάντα ταῦτα εἶναι γεγραμμένα διὰ τοῦ αὐτοῦ γραφικοῦ χαρακτήρος
καὶ δι' ὁμοιοχρόου μελάνης, ἐντεῦθεν δὲ συμπεραίνει ὁ Χιώτης, ὅτι εἶναι
συγγράμματα τοῦ Νερούλη³.

Ἐπιστρέψας ὁ Νερούλης εἰς Ζακύνθον ἐχειροτονήθη ἱερεὺς ὑπὸ τοῦ
ἐπισκόπου Κεφαλληνίας—Ζακύνθου Λοβέρδου, ὡς τοῦτο φαίνεται ἐν τε
τοῖς μαρτυρητοῖς τῆς χειροτονίας του, τῶν συμπατριωτῶν του ὁμολογούν-
των αὐτόν: «ἄνδρα σοφώτατον, εὐανθῇ τῆς Ἑλλάδος φωνῇ, τρέφονα τῆς
θείας γραφῆς καὶ ἐν ἀπλοῖκῃ καὶ μελιωδέει γλώσσῃ κήρυκα τοῦ Εὐαγ-
γελίου» ὡς καὶ ἐν τῷ ἐνταλτηρίῳ γράμματι τοῦ ἐπισκόπου, ἀπάντων κα-
ταγεγραμμένων ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι.

¹ Συμβ/γράφοι διάφοροι παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκοπελακτεῖ Ζακύνθου.

² Βλ. Π. Χιώτου, «Σειρᾶς Ἱστορικῶν Ἀπομνημονευμάτων», τόμ. Γ', σ. 85.

³ Βλ. «Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης», τόμ. ΙΑ', σ. 407. Ν. Κατράκη, Φιλολογι-
κὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, σ. 247. Λ. Χ. Ζώη, Λεξικὸν Ζακύνθου, σ. 719.

Δὲν γνωρίζω διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ Βενετικὴ Πολιτεία ἐχορήγησεν εἰς τὸν Νερούλην τὸ δικαίωμα ν' ἀναγορεύῃ δημοσίους συμβολαιογράφους. Εἰς ἔγγραφον τοῦ 1576, τηρούμενον παρὰ τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ Ζακύνθου, εὐρίσκω ὅτι ὁ εὐλ. ἱεροῦς κ. Ἀλέξανδρος Νερούλης δοκ. κόμης Παλατίνος¹ καὶ ἱπλότης ἐκ τῶν ἀνωτέρων [de spron d'oro], δυνάμει τῆς ἀποστολικῆς καὶ αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας, χορηγηθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ αὐδ. Κον. Ὁλιβέρου Μαϊόλα (δοκῶνται τὰ προνόμιόν του ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1562, ἰνδ. ε'. καταχωρισθέντος ἐπὶ τοῦ Ὁλιβερίου Βουστουνίτσα ἀποστολικοῦ Συμβολαιογράφου), τὸν γονεχλιτῶς ἐμφανισθέντα ἐνώπιον αὐτοῦ Ἀνδρέαν Γ'κονέμην ποτὲ Μιχαὴλ ἐκ κόμης Σκουλικάδων τῆς Ζακύνθου καὶ μετὰ σεβασμοῦ αὐτοῦμενον νὰ γίνῃ συμῖγράφος καὶ συνήθης δικαστῆς καὶ τοῦτον γνωρίσας κατὰλληλον καὶ εὐσυνείδητον καὶ διὰ γραμμάτων καὶ δι' αἰλῶν προσόντων καταηρτισμένον, κατέστησε δημόσιον συμβολαιογράφον. Ὅμοίως εὐρίσκω ἀναγορευθέντας ὑπ' αὐτοῦ συμβολαιογράφους τοὺς: Νικολάον Χασιτάν ποτὲ Ἰωάννου τῇ 16 Ἀπρ. 1567, Ἰάκωβον Γαβριηλόπουλον ποτὲ Λαυρεντίου τῇ 22 Ἀπρ. 1567 καὶ Πέτρον Μπράτην τοῦ Ἐκτορος τῇ 31 Ὀκτ. 1569.

Χάριν περιεργείας καταχωρίζω κατωτέρω, ὥς ἔχει, μίαν τοιαύτην προῤῃζιν ἀναγορεύσεως συμβολαιογράφου.

*Εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὑπεραγίας καὶ ἀπλουστάτης καὶ καθαρωτάτης Τριάδος, τοῦ πατρὸς φημί καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς ὑπεράγνου μαρίας καὶ θεομήτορος, καὶ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, καὶ τῆς στρατιᾶς τῶν ἁσωμάτων καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Διὰ τοῦ παρόντος προηβλεγγίου νὰ ἡξεύρῃ πᾶς τις καὶ καθ' ἕκαστος ἄνθρωπος, ὅτι ὁ ἐκλαμπρότατος αὐθέντης ὁ μισέρ Ἀλέξανδρος Νερούλης, ὢν δοτόρος καὶ καρβαλιέρης σπρινδόρος, κόντε κόμης καὶ παλαδῖνος, ὁ υἱὸς τοῦ μεγαλειοτάτου αὐθεντός μισέρ Νικολάου Νερούλη, διὰ τῆς ἀποστολικῆς καὶ βασιλικῆς ἐξουσίας, ἧς ἔχει ὁ ἄνωθεν ἐκλαμπρότατος ρηθείς, ὁ μισέρ Ἀλέξανδρος, ἀνέθηκε καὶ ἐποίησε τὸν παρὸν κῦρ. Γεώργιον Βαλέντη Χανιώτη υἱὸν τοῦ ποτὲ κῦρ. Βασιλείου, πούπλικον καὶ δημόσιον νοτάριον ὁρδινάριον. Ἐπειδὴ καὶ καταλεπτῶς ἐξέταξεν τοῦτον ἀκριβῶς καθὼς ἔθος ἐστί, καὶ εἶδε καὶ καλῶς ἐγνώρισε αὐτὸν ἄξιον τοῦ ὑπηρετεῖν καὶ ἐνεργεῖν καὶ ποιεῖν μετὰ πάσης καθαριότητος ἐνόρκως τε ἅμα σὺν φόβῳ θεοῦ, ἀπάνω εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοῦ γράφειν δημοσίως τὰς γραφὰς ἐπὶ πᾶσαι πόλιν καὶ χώραν καὶ τόπον, τοῦ ποιεῖν ἐγγράφως καὶ θέτειν κόπιες καὶ κάθε

¹ Οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ἐν τοῖς Παλατινάτοις (αὐτοκρατορικοῖς φρουρίοις) τεταγμένοι αὐτοκρατορικοὶ ἐπίτροποι. Παλατινὴ δὲ κομητεία ἐλέγετο ἡ εἰς τὸν Κόμητα Παλατίνον ὑποκειμένη χώρα.

γραφὴν ὁποῦ θὰ ἤθελε εἰσθαι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ τάξιν τῶν δημοσίων νοταρίων πομπλικῶν ταμπελιονάτων καὶ ὀρδυναρίων καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ δι' αὐτὸ ἀσφαλὲς ἐποίησε τὸ παρὸν προηβιλλέγγιον ὁ ἄνω εἰρημένος ἐκλαμπρότατος αὐθέντης ὁ μισέρ Ἀλέξανδρος Νερούλης, ὁ κόντε κόμισης καὶ παλαδίνος σὺν τὰ ἐξῆς. Ἐνώπιον τῶν ἐπογεγραμμένων ἀξιοπίστων καὶ παρακαλετῶν μαρτύρων μισέρ σταμάτη μεγάλη καὶ μρ. νικολοῦ ματζουράνη καὶ μρ. τζορτζη μαρκιανοῦ λεγομένου βούρτζη καὶ μρ. γίλα παΐδη καὶ μρ. νικολοῦ παπασιανοπούλου τοῦ πτ. παύλου, ἀκόμη ἦσαν καὶ πλῆθος μαρτύρων ἀρχόντων, 1567.¹

Ὁ χρόνος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου Νερούλη παραμένει ἄγνωστος.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

¹ Συμβ. γρ. Α. Ρωμανὸς παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ζακύνθου.